

dr hab. szt. Prof. UMCS **Robert Kuśmirowski**

Lublin 02.06.2021r.

Instytut Sztuk Pięknych, UMCS Lublin

tel.: 602-615-049

mail: *und@poczta.onet.pl*

Ocena pracy i rozprawy doktorskiej, dorobku artystycznego i dydaktycznego mgr Radosława Włodarskiego w postępowaniu doktorskim, w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki, wszczętym w dniu 16.12.2015 roku na Uniwersytecie Artystycznym w Poznaniu.

INFORMCJE OGÓLNE O KANDYDACIE

Radosław Włodarski ukończył studia magisterskie w zakresie grafiki warsztatowej na Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu, by po 4 latach zostać jej pracownikiem na stanowisku asystenta VI Pracowni Grafiki - Grafika Cyfrowa - na Wydziale Grafiki i Komunikacji Wizualnej, obecnie Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu. Obowiązki asystenta prowadzi na tej uczelni do dnia dzisiejszego.

Radosław Włodarski bardzo aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym, dając ogromny wkład w rozwój dziedziny. Wykłada, prowadzi warsztaty, jest organizatorem, pomysłodawcą, kuratorem znaczących imprez krajowych jak i międzynarodowych. Odgrywa ważną rolę pedagoga i uczestnika wystaw (również tych niszowych), prowadzi dyskurs z młodszymi adeptami sztuki współczesnej i działań w przestrzeni publicznej (czyt. sztuki ulicznej). Jest autorem różnych wystąpień performatywnych, na rzecz kultury miejskiej i rozwoju kulturowego różnych środowisk twórczych. Jest inicjatorem i organizatorem różnorodnych wydarzeń muzycznych, dbając przy tym o nienaganną oprawę graficzną, dla własnych dokonań i ważnych festiwali dużego formatu. Włodarski też komponuje muzykę, przede wszystkim bada zjawiska akustyczne i posiada znaczącą wiedzę w tej dziedzinie nauk. Dzięki takiemu zaangażowaniu zmniejsza różnice pokoleniowe i jakościowe, wpływające wraz z cywilizacyjnym pędem, wybierając to, co ważne z pozycji estetyki i komunikacji międzyludzkiej.

OCENA DOROBKU ARTYSTYCZNEGO

Pan Włodarski jest twórcą rozpoznawanym i docenianym w obszarze wystaw alternatywnych i kultury *underground*. Jest autorem 14 wystaw indywidualnych oraz uczestnikiem kilkudziesięciu zbiorowych prezentacji, na najbardziej prestiżowych przeglądach sztuki współczesnej. Jest również autorem muzyki i występów muzycznych oraz niezliczonej ilości wydawnictw czy druków. Jednak największym atutem Artysty jest jego działalność organizacyjno-artystyczna.

Dodatkowo zwraca uwagę i budzi szacunek wszechstronność tego, wciąż młodego mentalnie kreatora, oraz dynamiczny rozwój w zakresie ewolucji języka wizualnego, poprzez kreatywne i celowe włączanie w obszar swoich rozwiązań nowych form komunikacji optycznej. Włodarski, w sposób „naturalny” poszukując nie tylko nowych możliwości wyrazowych, ale również, czy może przede wszystkim, redefiniując / aktywizując stary, sprawdzony model relacji z potencjalnym odbiorcą.

Często słyszy się, że plakaty istnieją dziś jakby niepozornie, nie wytrzymują konkurencji innych sposobów komunikacji, jednak przetaczające się raz po raz dyskusje na temat kondycji plakatu wydają się jałowe i bezprzedmiotowe wobec energii i kreatywności z jaką podchodzi Włodarski do tej formy komunikacji wizualnej, bo choć zagarnia on w swojej praktyce projektowej bardzo szerokie obszary kultury obrazu, to właśnie plakatowe / okładkowe DNA najwyraźniej determinuje jego tożsamość projektową. Autora interesuje graficzny obraz litery, znaku, na którym opiera się wizualny komunikat. Litera jest podstawowym znakiem kodu, a plakat – wizualnym nośnikiem informacji, w której organizacja wizualna zintegrowana jest ze sferą semantyczną.

Fotomontaże, pozbawione napompowanej i wrzaskliwej chęci bycia, otwierają nowe możliwości w tym obszarze, poszerzając pole doświadczeń odbiorcy i w aktywny sposób włączając go w proces komunikacji. W ten sposób eksponuje się pole znaczeń – pomiędzy obrazem a literą / znakiem, między wzrokiem a dotykiem, polegających na zintegrowaniu systemów semiotycznych – werbalnego i wizualnego oraz integrację i interakcję wszystkich składników przekazu. Dodatkowo należy podkreślić, iż fotomontaże Włodarskiego mimo swej precyzyjności, dążą do wizualnego znaku, uwalniając sporą porcję ekspresji, wynikającą z umiejętności dostrzeżenia kreacyjnego potencjału związanego z wyborem medium.

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ

Przewód doktorski Pana Radosława Włodarskiego został wszczęty 16.12.2015 roku i był realizowany pod opieką promotora dr hab. Macieja Kuraka, prof. UAP. Temat rozprawy "FOTOMONTAŻ — OBRAZ SYMULTANICZNY". Zakres pracy artystycznej będącej przedmiotem postępowania o nadanie stopnia doktora obejmuje: serię grafik / *Fotomontaży* o ilości 8 sztuk, o znaczących formatach oraz pracę pisemną zebraną w 37 stronach.

Mgr Radosław Włodarski zrobił serię fotomontaży / fotokolaży symultanicznych. Dyptyk *Miasto Dudni* i *Miasto Śni*, gdzie celowo unifikuje użyte przez siebie materiały, zestawiając poważne tematy z groteskowymi postaciami, pozbawiając informacji odbiorcy o słuszność tych związków. Dzięki temu powstała *nowa* jakość, nowa wrażliwość, czyli świat równoległy, czasem możliwy by takim się stać. Pojedyncza praca *Człowiek* jest tarczą uwagi dla samego Autora. Ze wszystkich przedstawionych prac to ta wgniała odbiorcę, a na pewno nie pozostawia bez namysłu nad naszym nieuniknionym upadkiem cywilizacyjnym. Jest nas stanowczo za dużo... Kolejna seria prac *Propaganda* to forma tryptyku, *Kołchoz / Produkować, Reklamować, Sprzedawać / Plan For The Better Cities*. Monochromatyczne montaż, propagandowy format i post-industrialny brud. Powstały jeszcze dwie prace *Bicie rekordu* i *Palenie zabija*, z serii *Impro/Retro*, gdzie źródłem materiału do tej serii montażu Włodarskiego były polskie pisma i magazyny od lat 60 do 80 tj. *Fotografia / Ameryka / Profil / Sztuka / Panorama*

Symultaniczne prace Radosława, dzięki swej wizualności mają niezwykłą moc oddziaływania, a jednocześnie stawiają pytania wymagające dłuższego namysłu: o to co widzialne, co wymaga skupienia, co tracimy, a co możemy wyraźniej dostrzec poprzez fragment – materię, detal, za cenę utraty całości, kontekstu, i odwrotnie – czy syntetyczne spojrzenie nie jest obarczone ryzykiem utraty jakiejś, często drobnej, ale bardzo istotnej informacji? To napięcie staje się fundamentem poszukiwań formalnych i ideowych, a ponieważ istota przekazu tkwi w ich jak najdalej idącej integracji, nie sposób mówić o każdym z nich z osobna. Idee graficznych montażu Radosława lokują się gdzieś pomiędzy figurą a tłem. Autor wskazuje nie tyle na ich sąsiedztwo, co na aktywne i równoprawne relacje; nie przesądza też o porządku poszczególnych planów. Raczej przeciwnie, zmusza nas do aktywnego spojrzenia na całość i rozpoznania

w tej całości poszczególnych zjawisk. Nierealność, abstrakcyjność znaku, z bliska ujawnia konkretną materię elementów, czy spuścizny wydawniczej (materiały niezbędne do ustanowienia takich artystycznych prac), łącząc mistrzostwo typograficzne z globalnym światem *patogramów* (odrzuconych, nieprzystających politycznie lub dziejowo wycinków prasowych z różnych wydawnictw). Mgr Radosław Włodarski do naznaczenia swoich prac pewnym kodem estetycznym, używa bardzo pospolitych i ogólnie dostępnych *przedruków*. W ten sposób buduje całą gamę montażu, w których porusza ważne problemy społeczne, dotyczące życia zarówno tego, które już się odbyło i tego, które dzięki takim przywołaniom można raz jeszcze wskrzesić. Tytułowe *fotomontaże* to obrazy wielokrotnie zmanipulowane, trawiące się wzajemnie, przez co oscylują między nową jakością ikonograficzną a narzuconą przez autora biblioteką znaczeń. To manipulacje elementami, które składają się na obraz *optograficzny*, a w tej dysertacji mowa jest o post-urbanistycznych wizjach, fotografii *dokument-idea-alnej*, wyprowadzonej z nawarstwionych i zakurzonych archiwaliów ludzkiej spuścizny kulturowej, zbieranych i długo dopasowywanych do klucza przekazywanej myśli.

Badanie własnej, nasiąkniętej alternatywnym spojrzeniem psychiki Włodarskiego i wystawionej na różne poligraficzne sublokacje, pozwala Autorowi na ustanowienie własnego stylu projektowania, co wydaje się naturalne, zważywszy na ogromne dziedzictwo, jakim jest na pewno jego bogaty język ideograficzny, tak bogaty jak opisywany konstruktywizm i zmagazynowane w sterty sztuki *wizuale*, z których artysta może przecież czerpać. To niewątpliwie ma zasadniczy wpływ na zrozumienie powstałej harmonii, która wypływa na bazie kontrastu, zapożyczeń, zaburzeń rytmu i innych elementów struktury obrazu. Podkreśla jednocześnie wagę ogólnej równowagi osiągniętej dzięki przestrzeganiu zasady komplementarnej dwoistości tj. niedoboru i dobrobytu, pustki i masy czy światła i mroku.

Zasadnicza idea prowadzonych w ramach doktoratu badań, oparta jest na fundamentach starej szkoły typografii, gdzie każdy znak czy zlepek, funkcjonuje jednocześnie jako słowo i obraz. Łączy koncepcję z ekspresją, semantykę z ikoną, zapewniając niezwykle bogaty i piękny język wizualny. Radosław W. na bieżąco wyciąga wnioski ze swoich decyzji i doświadczeń, stosując język projektowania jako formę ekspresji osobistej. Komunikat w tak pojętej strategii projektowej przedstawionych kolaży (fotomontaży), zdaje się promować patologiczną jakość życia niż wynikającą z jej podsumowania estetykę. Ona tylko kusi swym wyglądem i wabi do dłuższego wpatrywania. Wydaje się, że *fotomontażowanie* dla Autora jest tu świadomie wybraną odnogą współczesnej sztuki wizualnej, niż narzędziem popisu zebranej umiejętności projektowej, a przede wszystkim sposobem budowania odpowiedzialności za wzajemne komunikowanie się obrazem (również w wymiarze ponadkulturowym). Realizacje te można więc traktować jako rodzaj autorskiego komunikatu wizualnego,

będącego w istocie rodzajem osobistego komentarza najbardziej żywotnych problemów współczesnego świata.

Zarówno struktura formalna, jak i idea plakatów opiera się na szeregu opozycji, takich jak znak – tło, część – całość, negatyw – pozytyw. Operacje formalne przewartościowują historyczne i kulturowe znaczenia. Dobrym przykładem, będącym źródłem zdecydowanej większości takich operacji są znaki określające / opisujące postać zwykłego i niezwykłego człowieka. Znaki te w obecnej Europie związane są z różnicowaniem społecznym i podziałem pracy, utrwalonych ról społecznych, które dziś, w dobie dynamicznych przemian cywilizacyjnych (i mentalnych) domagają się ponownego odczytania. W tym polu Autor rozprawy zwraca uwagę na problemy widziane pod każdą szerokością geograficzną, takie jak: przemoc, dyskryminacja, gwałt, imigracja zarobkowa, uzależnienie, kontrola społeczna, czy przeludnienie. Problematyka podejmowana w pracach dotyka również wątków egzystencjalnych, powstających na styku ponownych opozycji tj. człowiek – natura, indywidualne – kolektywne, ludzkie–niehumanitarne język i obraz – oddziałują na siebie, mogąc się dopełniać, przenikać, a w pewnych aspektach nawet wykluczać, grając znaczeniami poprzez sensotwórczy potencjał zestawionych słów i obrazów, ich rozmieszczenie, typografię czy symbolikę barw.

Jak to już zostało wspomniane, ewolucja pracy badawczej Włodarskiego przebiega od płaskiej powierzchni druku w stronę konstruowanego obiektu, w ramach którego warstwy zyskują znaczenie fizyczne. Przestrzenność, kulisowość prac ujawnia nowe możliwości budowania metafory, jak i różnych zastosowań nowych środków wyrazu. Ekspozuje również aspekt fizyczny zarówno w postaci materii samej pracy jak i kontekstu w jaki zostaje ona wpisana. Na uwagę zasługuje praca *Plan for better cities* gdzie w zamierzeniu jest cyniczna refleksja nad kondycją miejskiego środowiska. Otoczenia, gdzie dominuje zatrute powietrze, brud i sterty śmieci. Radosław bada jednak możliwości artykulacji wizualnej w poszerzonej przestrzeni, a właściwie czasoprzestrzeni – starając otworzyć nowe możliwości relacji z odbiorcą – od kontemplacji, przez interakcję do uczestnictwa / zaangażowania. Autor dzięki interaktywności odwołuje się do wspólnoty doświadczenia. Struktura znaku ulega rozbiciu i ponownemu scaleniu, co już samo w sobie oddaje powszechnie poczucie zmęczenia kulturą symboliczną, wynikające z poczucia zagubienia w nadmiarze znaczeń. Z drugiej strony budzi nadzieję wynikającą z faktu, że pewne procesy nie mają liniowego charakteru, co każe nam bardziej przyglądać się etapom pośrednim i szukać trzeciej drogi wynikającej z możliwości rekonfiguracji ustalonych porządków. W ten sposób kompozycje Włodarskiego mimo określonego przekazu pozostają otwarte na taką interpretację.

W tzw. *foto-monto-kolażach* Radosława, element wędrowania między makro a mikro skalą został zastąpiony poprzez oczekiwanie na to, co się wydarzy. Transformacja odbywająca się w czasie zastąpiła poznawanie anatomii dzieła, zaś odbiór i kontemplacja wydaje mi się zbliżona do sytuacji oglądania gifów lub bardzo krótkich animacji. Kontemplujemy a nie szukamy, choć obie czynności odbywają się równolegle. Inaczej będziemy odbierać tego rodzaju prace fotomontażowe w oryginale, inaczej na monitorze komputera i jeszcze inaczej na wielkoformatowym ekranie lub w przestrzeni ulicznej, gdzie grafika staje się interaktywnym, ruchomym plakatem a co za tym idzie zmienia się jej stopień oddziaływania.

OCENA DYSERTACJI PISEMNEJ

Rozprawa składa się z wprowadzenia, 5 rozdziałów i podsumowania. Zawiera przedstawienie zakresu problemu badawczego, opis struktury pracy, a ponadto omówienie podstawowych pojęć, które są wykorzystywane, co zapewnia przejrzystość terminologiczną. Praca pisemna stanowi analityczny raport obejmujący wszystkie fazy procesu badawczego i projektowego, który dowodzi dużej samoświadomości Artysty. Odnajdziemy w niej przede wszystkim wnikliwie zdefiniowane założenia ruchu Dadaistycznego, czy ogólnie pojętego Konstrukttywizmu, gdzie powstawało wiele nowatorskich technik, niczym niepoahamowanych obrazów, rzeźb, montaży, asamblaży, kolaży, ulotki, przemówienia, wystąpienia czy obiekty użyteczności codziennej (ready - mades).

Powstał interesujący raport, którego przedmiotem jest trafny autorski komentarz do prezentowanych prac i obranej tematyki. Włodarski w jasny sposób zdefiniował zagadnienie projektowe, przyjął właściwe założenia w zakresie metody postępowania oraz narzędzi, dzięki czemu poszerzył obszar swoich badań o kolejne wymiary kreatywności.

Moim celem było zawsze tworzenie warunków sprzyjających do samodzielnego myślenia, podejmowaniu własnych decyzji i to nie tylko co do niezgody w stosunku do rzeczywistości opartej na wyzysku. Materiały propagandowe wytworzone przez systemy totalitarne, są atrakcyjnym materiałem, który może uruchomić w odbiorcy mojej sztuki krytyczny sprzeciw. Najlepszym do tego narzędziem okazał się kolaż...

Bardzo trafnie zsumował niemal wszystkie bolączki świata widzianego, pogłębiając ów stan aurą skali szarości, oddając tym samym dysertację dopełniającą jej wymogi i co ważne, z dość wysublimowaną, jak na dzisiejszą sztukę, ikonografią.

KONKLUZJA

Na podstawie przedstawionej przez mgr Radosława Włodarskiego rozprawy i pracy doktorskiej oraz dorobku artystycznego, organizacyjnego i popularyzatorskiego stwierdzam, że kandydat spełnia wymogi art. 187 Ustawy Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce z dn. 20.07.2018 r. Jednoznacznie pozytywnie oceniam dorobek artystyczny, zawartość merytoryczną rozprawy doktorskiej i wysiłek twórczy włożony w realizację dość złożonej koncepcyjnie serii prac graficznych, zawartych w dwóch cyklach, pierwszy „Człowiek, Miasto dudni i Miasto śni” i drugi „Plan for better cities, Kołchoz, Produkcować, reklamować, sprzedawać, Bicie rekordu”. Pozostają pod dużym wrażeniem zaangażowania Włodarskiego nie tylko w samo tworzenie wartościowych artefaktów, ale także mocno brzmiącego głosu artysty, oddanego problemom społecznym i budzącym emocje komunikaty, dedykowane zmasowanej tkance ludzkiej, udającą dobrobyt mentalny w urbanistycznych gettach, nie mającej pomysłu jak z niego wyjść. Biorąc pod uwagę te wszystkie wymienione przeze mnie fakty, z pełnym przekonaniem popieram wniosek o nadanie magistrowi Radosławowi Włodarskiemu stopnia doktora sztuki, przez Radę Naukową Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu.

dr hab. szt. Robert Kuśmirowski, Prof. UMCS

